

Asia: VN/31563/2024

Tekijänoikeuksiin liittyvät avoimet tietolähteet

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko toimialallanne tiedossa olevia avoimia tietolähteitä, jotka tulisi lisätä *Tekijänoikeuksiin liittyvät avoimet tietolähteet* asiakirjaan? Jos kyllä, liittäkää vastaukseen mahdolliset linkit.

Kansallinen sanasto- ja ontologiapalvelu <https://finto.fi/fi/>

Kopiraattila <https://kopiraattila.fi/>

Kopioston tekijänoikeusopas ja pelillinen materiaali tekijänoikeuksien oppimiseen ja opettamiseen.

ROR (The Research Organization Registry) <https://ror.org/>

Organisaatiotunnisteita hallinnoiva palvelu. Tunnisteita käytetään monipuolisesti mm. osana julkaisun metatietoja sekä tutkimusprojektien elinkaarien aikana (haku, raportointi ja seuranta).

Suomen tiedekustantajien liiton ohjesivusto <https://tiedekustantajat.fi/ohjeet/>

Erityisesti sopimisesta <https://tiedekustantajat.fi/ohjeet/sopiminen/>

ja käyttöehtojen ja avoimuuden suhteesta <https://tiedekustantajat.fi/ohjeet/kayttoehdot-ja-avoimuus/>

Tiede ja tutkimus -sivusto <https://tiedejatutkimus.fi/fi/>

OKM:n palvelu kokoaa ja jakaa tietoa Suomessa tehtävästä tutkimuksesta. Sisältää mm. kansallisesta tiedonkeruusta kootut julkaisut, tietoa tutkimusaineistoista ja Suomen Akatemian tutkimusrahoituspäätökset.

Tieteellisten seurain valtuuskunnan palvelut <https://tsv.fi/fi/palvelut>

Erityisesti

Tieteelliset verkkolehdet <https://pro.tsv.fi/tisci/copyright.php> ja <https://pro.tsv.fi/tisci/browse.php>

Kotimaiset tiedelehdet verkossa <https://journal.fi/> ja monografiat & kokoomateokset <https://edition.fi/>

Ks. myös yliopiston korkeakoulujen ja tutkimusorganisaatioiden avoimet julkaisuarkistot, julkaisurekisterit ja verkkokurssit. Eduksi olisi kartoittaa nämä mukaan laajemmin ja tasapuolisemmin.

Esim. THL: <https://www.julkari.fi/>

2. Onko toimialallanne esimerkkejä hyvistä käytännöistä avoimen tekijänoikeustiedon hyödyntämisestä?

-

Taulukko sisältää lähteitä vapaasti saatavilla olevista tekijänoikeuteen liittyvistä tilastoista. Tilastot voivat koskea esim. teosten käyttötietoja, piratismiä, teosten myyntiä tai jakelua.

3) Onko toimialallanne mahdollisuuksia avata ja julkaista lisää tilastoja avoimeen käyttöön?

Ei. Jos ei, niin mistä tämä johtuu? [Suomen tiedekustantajien liiton tilastointityötä vaikeuttaa merkittävästi kotimaisia tiedekustantajia yleisesti luonnehtiva syvä resurssipula. Monet näistä kustantajat ovat pieniä eivätkä tavoittele voittoa. Ne ovat tarttuneet vastikkeettomaan avoimeen julkaisemiseen tieteessä suositelluilla CC-lisensseillä odottaen, että avoimen julkaisemisen rahoitus ratkaistaisiin kestäväällä tavalla Suomen erityisessä kontekstissa. Rahoitusmalli on yhä ratkaisematta, ja työtä tehdään (lähes) ilmaiseksi. Tilanne on kuormittava, ja julkaisujen tekijät vaihtuvat usein. Voimavarat eivät riitä tilastointiin tai kyselyihin vastaamiseen. Paremminkin resursoitujen, kollektiivisen sopimuslissenssijärjestelmän piirissä pysyneiden ja/tai kaupallisemmin toimivien tiedekustantajien tilastointi on usein liikesalaisuuden piirissä eikä siksi julkista tietoa. Avoimen tietojulkaisutilastoinnin osalta kehoitamme konsultoimaan Suomen kustannusyhdistystä ja tieteellisten seurojen julkaisujen osalta Tieteellisten seurain valtuuskuntaa.]

Taulukko sisältää tietoa tekijöistä, teoksista tai käyttöoikeuksista koskevista lähteistä Suomessa ja kansainvälisesti.

4. Voiko toimialallanne avata lisää tekijänoikeustietoa (esim. ISWC, ISRC-koodit) avoimeen käyttöön?

Ei. Jos ei, niin mistä tämä johtuu? [Suomen tiedekustantajien liitto katsoo (mikäli tässä tarkoitetaan tunnistetta esimerkin mukaisesti), että kotimaisessa tiedejulkaisemisessa tekijänoikeustiedot ovat jo hyvin saatavilla ja läpinäkyvästi ilmaistu mm. ISSN/ISBN/DOI/ORCID/ROR-tunnisteiden välityksellä eikä tietoa tällä hetkellä ole pimeessä tai hankalasti koottavissa.]

Taulukko sisältää lähteitä aineistoihin, joita saa käyttää vapaasti tai CC-lisensseillä.

5. Voisiko muitakin sisältöjä avata vapaasti käytettäväksi?

Kyllä. Jos kyllä, niin mitä sisältöjä? [Suomen tiedekustantajien liiton jäsenyhteisöt julkaisevat jo nyt vapaasti käytettävää, netistä saatavilla olevaa materiaalia, joko sopimuslissenssillä tai CC-lisensseillä.]

Viime vuosina ne ovat avanneet arkistojaan laajasti. Ks. täydentyvä materiaali esim. <https://journal.fi/> ja <https://edition.fi/> sekä yhteisöjen omat verkkosivut. <https://tiedekustantajat.fi/suomen-tiedekustantajien-liitto/jasenet/> Varsinkin arkistomateriaalia olisi vielä paljon. Laajentamisen edellyttämää työtä kuitenkin hidastaa tai sen estää syvä resurssipula, jonka taustalla on eurooppalaisittain poikkeuksellinen tapa tulkita avoimuus ilmaisuuden synonyymiksi. Kotimaisen avoimen tiedejulkaisemisen rahoitusmalli odottaa kestävä ratkaisua.]

6. Muita huomioita*Tekijänoikeuksiin liittyvät avoimet tietolähteet asiakirjaan?*

Olisi eduksi täsmentää, mitä tarkoitetaan tekijänoikeuksiin liittyvällä avoimella tietolähteellä.

Raento Pauliina
Suomen Tiedekustantajien liitto - Pauliina Raento